

על האש
הרב מואיז נבון

זוהר, האדרא זוטא קדישא, רפז: -רצו: [בתרגום הסוכס ופירוש מתוק מדבש]
כ"ג למדנו, כי באוהו היום שרבי שמעון רצה/צריך [בעא] להסתלק מן העולם ...
כ"ד) ... פתח עיניו ר"ש וראה מה שראה [דהיינו שראה את גילוי השכינה], ומיד סיבבה אש
השכינה את הבית ...

כ"ו) א"ר שמעון, הנה עתה [שנגלתה השכינה, מוכח] שעת רצון היא [לגלות סתרי התורה] ואני
רוצה לבא בלי בושא לעולם הבא. [ולכן] הנה דברים קדושים שלא גליתי עד עתה אני רוצה לגלות
לפני השכינה, שלא יאמרו שבחסרון נסתלקתי מן העולם. ...
קצ"ו) כל אותו היום כשנסלק רבי שמעון לא נפסק האש מן הבית שסיבב אותו משעה שהתחיל
רבי שמעון בגלוי הסודות, ולא היה מי שיערב לבו לגשת אליו לראות אם נתעלף או שכבר נסתלק
לפי שלא יכלו כי האור והאש היו מסבבים אותו כל אותו היום... אור שנסתלק האש [אמר רב
אבא] ראיתי את המאור הקדוש, קדש קדשים, [רבי שמעון] שנסתלק מן העולם [ר"ל כי רק אחר
שהלך האש נתברר להם שרבי שמעון נסתלק מן העולם]. וראו אותו שהיה מעוטף בטליתו, והיה
שוכב על צד ימינו ופניו היו צוחקות [מת מתוך השחוק סימן יפה לו, פניו כלפי העם סימן יפה לו -
כתובות קג:].

~ אש השכינה ~

שמות פרק ג -

(ב) וַיֵּרָא מִלְּאֵלֶיךָ יְקֹנֶק אֱלֹהֵי בְלַכַּת אֵשׁ מֵתוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֵּרָא וְהִנֵּה הַסֵּנֶה בֶּעַר בָּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינּוּ אֶכָּל:

שמות פרק יג -

(כא) וַיִּקְנֶק הַלֵּךְ לְפָנֶיהֶם יוֹמָם בְּעָמוֹד עֵץ לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעָמוֹד אֵשׁ לְהַאִיר לָהֶם לְלַכֵּת יוֹמָם
וְלַיְלָה:

דברים פרק ד -

(כג) הִשְׁמַרְוּ לָכֶם כִּן תִּשְׁכַּחוּ אֶת בְּרִית יְקֹנֶק אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּכֶם וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל תְּמוֹנֹת כֹּל
אֲשֶׁר צִוָּךְ יְקֹנֶק אֱלֹהֵיךָ: (כד) כִּי יְקֹנֶק אֱלֹהֵיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל קָנָא: פ

דברים פרק ט -

(א) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֲתָה עֹבֵר הַיּוֹם אֶת הַיַּרְדֵּן לְבֹא לְרִשְׁתָּ גוֹיִם גְּדֹלִים וְעַצְמִים מִמֶּנּוּ עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצָרֹת
בְּשָׂמִים: (ב) עַם גְּדוֹל וָרֶם בְּנֵי עֲנָקִים אֲשֶׁר אֲתָה יֹדְעֵת וְאֲתָה שֹׁמְעֵת מִי יִתְיַצֵּב לְפָנֵי בְּנֵי עֲנָק: (ג)
וְיֹדְעֵת הַיּוֹם כִּי יְקֹנֶק אֱלֹהֵיךָ הוּא הַעֹבֵר לְפָנֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא יִשְׁמַדִּים וְהוּא יִקְנִיעַם לְפָנֶיךָ וְהוֹרֶשֶׁתֶם
וְהֶאֱבַדְתֶּם מֵהָרַק כְּאֲשֶׁר דָּבַר יְקֹנֶק לָךְ:

~ אש בידי אדם ~

תלמוד בבלי פסחים נד. -

דתניא, רבי יוסי אומר: שני דברים עלו במחשבה ליבראות בערב שבת ולא נבראו עד מוצאי שבת,
ובמוצאי שבת נתן הקדוש ברוך הוא דעה באדם הראשון מעין דוגמא של מעלה, והביא שני אבנים
וטחנן זו בזו ויצא מהן אור.

R. Eisen, "You Will Be Like God", Jewish Thought, p.54

Fire is the symbol of human creativity, the paradigm of human initiative, and the hallmark of
man's power and his mastery over nature; ... Fire represents not mere passion but the
impassioned *creative power* of man – "a reflection of the heavenly model של מעלה דוגמא של מעלה"

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לג עמוד ב [עם תרגום]

... שישבו רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון, וישב יהודה בן גרים לידם. פתח רבי יהודה ואמר:
כמה נאים מעשיהן של אומה זו: תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק.
ענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר: כל מה שתקנו - לא תקנו אלא לצורך עצמן, תקנו שווקין -
להושיב בהן זונות, מרחצאות - לעדן בהן עצמן, גשרים - ליטול מהן מכס. הלך יהודה בן גרים
וסיפר דבריהם [בביתו עד] ונשמעו למלכות. אמרו [הרומאים]: יהודה שעילה - יתעלה, יוסי
שתק - יגלה לציפורי, שמעון שגינה - יהרג.

הלכו, הוא ובריה, והתחבאו בי מדרשא. ... כאשר התחזקה גזירתא, ... הלכו והתחבאו במערתא. התרחש נס ונברא להם חרוב ומעין מים. והיו פושטים בגדיהם והיו יושבים עד צווארם בחול – שלא להשאיר ערומים – כל היום למדו. ובזמן התפילה היו מתלבשים מתכסים ומתפללים, וחוזרים ופושטים את בגדיהם כדי שלא יבלו. שבו 12 שנה במערתא. בא אליהו ועמד על פתח דמערתא, אמר: מי יודיע לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזרתיה! יצאו. ראו אנשים חורשים וזורעים, אמר: מניחין חיי עולם [של לימוד תורה] ועוסקין בחיי שעה [לצורך פרנסתם]! כל מקום שנותנין עיניהן - מיד נשרף [באש]. יצתה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם! חזרו למערתכם! חזרו הלכו. וישבו 12 חודש. אמרי: משפט רשעים בגיהנם - שנים עשר חדש. יצתה בת קול ואמרה: צאו ממערתכם! יצאו, כל מקום שהיה מכה ר"א היה מרפא ר"ש. אמר לו: בני, די לעולם אני ואתה [שעוסקים בתורה כראוי]. בערב שבת ראו זקן אחד שהיה מחזיק שני צרורות הדסים ורץ בין השמשות. אמרו ליה: אלה למה לך? - אמר להו: לכבוד שבת. - ולא יספיק לך בחד! - חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור. - אמר ליה לבריה: ראה כמה חביבין מצות על ישראל! נתיישרה דעתם - ולא כעסו על שאין עוסקין בתורה. ...

אמר [ר"ש]: הואיל והתרחש לי נס- אלך ואתקן דבר - עבור אחרים, דכתיב +בראשית לנ+ "ויבא יעקב שלם" ואמר רב: שלם בגופו, שלם בממונו, שלם בתורתו. +בראשית לנ+ "ויחן את פני העיר" אמר רב: מטבע תיקן להם, ושמואל אמר: שווקים תיקן להם, ורבי יוחנן אמר: מרחצאות תיקן להם.

- תקנו גשרים (למכס) = מטבע תיקן להם (כסף)
- תקנו שווקים = שווקים תיקן להם (מסחר)
- תקנו מרחצאות = מרחצאות תיקן להם (הנאה)

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ב עמוד א

דרש ר' חנינא בר פפא, ואיתימא ר' שמלאי: לעתיד לבא מביא הקדוש ברוך הוא ס"ת [ומניחו] בחיקו, ואומר: למי שעסק בה יבא ויטול שכרו. מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בערבוביא, שנאמר: +ישעיהו מג+ כל הגוים נקבצו יחדו [וגוי], אמר להם הקדוש ברוך הוא: אל תכנסו לפני בערבוביא, אלא תכנס כל אומה ואומה [עמוד ב] וסופריה, שנאמר: +ישעיהו מג+ ויאספו לאומים, ואין לאום אלא מלכות, שנאמר: +בראשית כה+ ולאום מלאום יאמץ. ומי איכא ערבוביא קמי הקב"ה? אלא, כי היכי דלא ליערבבו אינהו [בהדי הדדי], דלישמעו מאי דאמר להו. [מיד] נכנסה לפניו מלכות רומי תחלה. מ"ט! משום דחשיבא. ומנלן דחשיבא? דכתי': +דניאל ז+ ותאכל כל ארעא ותדושינה ותדוקינה, אמר רבי יוחנן: זו רומי חייבת, שטבעה יצא בכל העולם. ומנא לן דמאן דחשיב עייל ברישא? כדרב חסדא, דאמר רב חסדא: מלך וצבור - מלך נכנס תחלה לדין, שנאמר: +מלכים א' ח+ לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל [וגוי]. וטעמא מאי? איבעית אימא: לאו אורח ארעא למיתב מלכא מאבראי, ואיבעית אימא: מקמי דליפוש חרון אף. אמר להם הקב"ה: במאי עסקתם? אומרים לפניו: רבש"ע, הרבה שווקים תקנינו, הרבה מרחצאות עשינו, הרבה כסף וזהב הרבינו, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה. אמר להם הקב"ה: שוטים שבעולם, כל מה שעשיתם - לצורך עצמכם עשיתם, תקנתם שווקים להושיב בהן זונות, מרחצאות - לעדן בהן עצמכם, כסף וזהב שלי הוא, שנאמר: +חגי ב+ לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבאות, כלום יש בכס מגיד זאת? [שנאמר: מי בכס יגיד זאת], ואין זאת אלא תורה, שנאמר: +דברים ד+ וזאת התורה אשר שם משה! מיד יצאו בפחי נפש.

אמר: איכא מילתא דבעי לתקוני? - אמרו ליה: איכא דוכתא דאית ביה ספק טומאה, [דף לד.] ואית להו צערא לכהנים לאקופי. אמר: איכא איניש דידע דאיתחזק הכא טהרה? אמר ליה ההוא סבא: כאן קיצץ בן זכאי תורמסי תרומה. עבד איהו נמי הכי, כל היכא דהוה קשי - טהריה, וכל היכא דהוה רפי - צייניה. ...

זוהר, האדרא זוטא קדישא, רפז: [כתרגום הסולם ופירוש מתוק מדבש]

כ"ו) א"ר שמעון, הנה עתה [שנגלתה השכינה, מוכח] שעת רצון היא [לגלות סתרי התורה] ואני רוצה לבא בלי בושה לעולם הבא. [ולכן] הנה דברים קדושים שלא גלית עד עתה והם סודות של תיקוני פרצופי אבא ואימא - מתוק מדבש, דף ת"א.

~ תיקון ע"י האש התורה ~

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שקלים פרק ו הלכה א

ר"פ בשם רשב"ל התורה שנתן לו הקדוש ברוך הוא למשה נתנה לו אש לבנה חרותה באש שחורה היא אש מובללת באש חצובה מאש ונתונה מאש דכתיב [דברים לז] מימינו אש דת למו: